

TARTALOM.

<i>Előszó a második kiadáshoz</i>	L.
<i>Előszó</i>	III
<i>Kütfők</i>	3
<i>Magyar mythologiai irodalom</i>	17
<i>Bevezetés</i>	36
<i>Történeti tájékozás</i>	39
	48

I. Isten.

Isten név eredete, jelentése, mythosi összefüggések. Az istenről hit, tulajdonságai és személyesítése a magy. ősvallásban. A nemzeti istenség: magyarok istene 65

II. Istenek. Szellemek.

A magy. pog. vallás isteneiről adatok. dii scythici, scythica numina. dii patrii. Mars. Hercules hadisten. Damasek. Űr. Ármány. Manó. Fene. Nyavalya. Guta. Mirigy. Csoma. Dobroc. Láz. A mono- és polytheismus a magy. ősvallásb. 85

III. Ördög.

Ördög név nyomozása, jelentése. Ur-dung, ördöng, ör-dög Dög. dev. ör. aor, eor, Ares. Hepciher, Kopciher. Fránya. Dromó. Sivó. Az ördögről szólások, ősvallási képzetek, személyesítése, és tulajdonságai 104

IV. Tündérek.

Tündéri hitregénköre. A név jelentése. Tündérország, tündéri boldog aranykor, társaság. A rozsz tündérek. Banyák, bábák. Végzet- és jósnők. Hadnemtők. Turul. Alirumna. Rovó- rovasló- varázsló- uraló-nők. Tündér nevek. Delibáb. Lég- és víztündérek. Hattyúnők. Vízszellemek: Sellő. Vándor-láp. Vízi csikó. Fullasztók. Duna tündére. Vízszörnyek. — Erdei, hegyi szellemek. Faunok. Mohosnők. Fanyövők. Kómorzsolók. Rémek. Váz. Láz. Gnómok. Kincsök. Bányaszellemek. Házi nemtők. Manó. Babós. Babszem. Hüvök. Tilinkó 127

V. Óriás.

Óriás név nyomozása. Az óriási mythos kosmogoniai jelentése. Óriási szikla és kővületeképek, hegylakuk, hegyalkotásuk. A természetlelemek óriásalakbani személyesítései. Az óriási alakja, tulajdonságai. Az óriási mythos ethnogeneticai jelentése, óriási ősnépnevek: Ma-

gog, Hün = Hún, Obor = Avar, Ogre = Magyar, Tschud = Finn, Tatár. Óriási építmények. Óriási ősnépatyák: Nimrod, Nemere. — Törpék 188

VI. Hősök.

A hős- és hitrege. Óriás-mythosi összefüggések. A hős név, erős jelesek. A nemzeti ősatyák: Nemere, Hunor, Magor. Honalapítók. Magyar népségnevek. Magyar hét nemzetségnév. Besenyő themák. Hún, Kún és Magyar-vezérek nevei. Székely nem- és ágnevek. A nemzeti fejedelmi genealogiák. Etele. Csaba. Álmos. Turuli nem. Árpád és hősköre. Istváni kör, Chanád, Thonuzoba. László és hősköre. Mátyási hőskör. Toldi Miklós. Pokolba járó hősök. Tar, Tót és Dózsa. A népmonda hősei. Haramiák, zsiványok 215

VII. Elemek.

Természetelem tisztelet. I Tűz, a m. ősvallás tűztiszteletéről adatok, az istenség tűzjelképe, tűz halmok, tűz jelek, sz. tűzek, tűz eredet, gerjesztés, vad-élő-új-tűz. Tűzsztartások, lustratiók, áldozatok, babonák. Tűz személyesítése. — II Vízisztelet, vízmelléki telepések, temetkezések. A négy folyam, sz. kútak, jós források. Víz áldozatok, lustratiók. Víz személyesítése. — III Föld, tisztelete, szertartások határjárás s iktatásnál, földeskü. Földanya, eleven-szűzföld, földindulás, földdeli szokások, babonák. Föld személyesítése. — IV Lég, szél, a fölények eleme, jelensége. A szél személyesítése, szélkakas, szélanya, a 4 széltestvér, szélsógor. A szél laka, tempestariusok, széláros, szélgerjesztés, csilapítás. Szél nevek 262

VIII. Állatok. Növények.

Állatok s növényekről mythosi képzetek. I Állat, lelkes. Sárkány. Lidére, iglic. Grif. Tátos. Turul. Vezérállatok. Szarvas. Ökör, bika, tehén. Eb. Kecske. Farkas. Vadkan. Oroszlán. Medve. Macska. Disznó, emős, diszke. Kígyó. Béka. Madarak. Kerecsen. Ráró. Gólya. Fecske. Kakas. Holló. Varjú. Szarka. Galamb. Páva. Halálmadár. Kakuk. II Fák, növények. Szádokfa. Diófa. Vaszfü, tisztessfü, boldog-virág, varázs-virág, Csaba-ír, László-füve, gólya-köröm, temondádfü, holdfü, tűzvirág st. 301

TARTALOM.

IX. Égi testek, természeti tünemények.

Ég, menny. I Nap, neve, tisztelete nyomai, nap úrfi, solium, solarium, kardvágási eskü a nap felé. Hold, hold-idő, hold-foltok, hold- és napfogyatkozás. Tündéri nap- és holdanyák, nap- és holdkirály, nap-tátos, holdas ló. Csillagok, csillagfutás, güncöl szekere, ég és hadak útja, kaszás, fiastyúk, hetevény, ökörhajtó, Lehel s Mátyás kürt, Mátyás szem, László szekér, tátos, szarvasnyom, tatárdúlás, sellő, tündérfő. Szivárvány, bábabukra. Üstökös csillag. II Nap és éj, virradat, pitymallat, villamodat, hajnal st. holval, reg, dél, napnyugta, leáldozta, este, éjféli. III. Nyár és tél, ősz, tavasz, nyárhírnökök, télkihordás, kiske, borzas böjti boszorkány, tökehúzás, bőgő temetés, nyár bejövet, zöldág hordás, pünkösdi király, a tél szürke lóva, őszszakála

X. Világ.

Visszatekintés az eddigiekre és átmenet. Világteremtés, chaos, heo, hiu, teremtés, természet, föld, anyag, ar-any. Világtojás, lidérc-, tátos-, sárkány-tojás. Ördög-tojás és teremtés, a szellemi jó és anyagi rossz világ teremtése. Mony, tyúkmony, kókonya, Kókos. Világelemek, világalakítás, makrokosmos és mikrokosmos. Ember teremtése, testalakítás. Világ, hétvilág, másvilág, alvilág. Világfa. Aranykor, éden, aranykert; a nemzeti aranykor, boldog hon és ősz lét; az elfajulás; vízőzön . . .

XI. Lélek. Végzet. Átok. Üdv.

Test lelkesítése, lélek eleme. Lélek, lét, lég, szellem, szellő. Lélekszabadság, büntudat. Végzet, sors, nyil, szer, kárhozat, átok; bód, boldogság, szerence, szerence kerek, üdv, áldás, megváltás. A végzet képzete, a végzet-nemtők, csillagzatok befolyása, burokban születés st. Átok képletek, elsüllyedés, állat-, fa-, kővé-válás. A vezeklés, erény, szabadítás képletei a mondában. A nemzeti rendeltetés és átok. Az eltűnő, elsüllyedő hősök, a nemzeti szabadító s megváltó hősök. A világcsata és megváltás

XII. Halál utáni állapot.

A lélek testből kimenete, halálon túli léte. Lélekvándorlás, fokozatai, átmenete növény-, virág-, fába, állatokba, a madár, galamb, hattyú, rovar, lepke st. alakba. Farkaskoldus, veszett esikő. Bolygótűz, lidérc, tüzes emberek, tüzes rémek, kísértetek; halottak visszajövede, körüljárása. Halál, személyesítése, csontváz, halavány, kaszás, halász; halál öldöklése, megérkezése, ugrása. Menet a másvilágra, a halál útja, lova, szekere, átmenet a folyón, hídon st. Saru, keztyű, kalap az útra. Másvilági élet s lakhely, boldogsághely, menny, a hősök mennyországai; az ellenségekeni uralkodás, égháború, a csillagokbani lak. Pokol, patvar, pitvar, tornác, udvar, koponyavár; pokoli fajzatok, kinok st.

XIII. Varázs.

A varázs, mint a lélekszabadság mozanata. a varázs elmélete. történeti jelensége. mythosunkbani nyoma. — Bű. Báj. Varázs. Kuruzs. Igézés. Ráolvasás, kiolvasás, igéző ráolvasási formulák és áldások. Iralás, irás, dauzolni. Kantérolás. Vajakolni. Vahor, vahorász. Fíves. Szemtől jövés. Megcselekvés, megvesztés, megverés, tétemeny, megrontás. — Varázseszközök: varázsvessző, varázs-gyűrű, -tükrő, -síp, -világ. bájital. láthatatlanná tevő köpöny. száz mértföldet halladó saru. bűvös fegyverek: kard, nyil, bárd, öv, ing, főveg, vért, tarisznya, bunkó. Boszorkányi bűvös eszközök. Előítélet. Babona, babicsolás st.

XIV. Boszorkány.

A boszorkányi képzetek mythosi alapja, tényezői. középkori újabb elemek. A boszorkány név. emlékeinkbeni nyomok. A boszorkányrege. az ördög megjelenése, csábítása; a boszorkányi örökség. tanítás, beavatás, abrenuntatio, fogadás és hódolat, vérrel aláírás. megbélyegzés. Drómó, Hop, Hopeiher, bakkecske. boszorkányi összejövedek, áldozatok, áldomások, főzés, lakoma, tánc, zene. gyülekezet-hely s idő. társulataik, ördög-drómó-had. vezérek, hadnagyk, atyamesterek, fűhordók. a boszorkányi

alak, légben járás, eszközök, öv, ing st. repülőzsír. föld- és termés-károsítás, harmatszedés, szárazság, jégeső, szélvész gerjesztése. emberkárosítás, szív-vájás, gyermekragadás, kuruzs, gyógyítás, jövőndölés. büvölés. Szépasszonyok 163

XV. Papok.

Táltosok, magusok, bölesek. Jósok, Javós. Büvösök. Bájósok. Varázsló. Bélnézők. Garaboncos deák. Papbírói hivatalok: Kádár. Rabonbán, ravó, ribonc. Gyula. Horkáz. Kárkán. Kárház. Bilochus, bélyeges. Templombíró. Pristaldus, peres. Öspörös. Érsek. Főpapság és fejedelemség. Papi rend, osztály és családok. Papnők: jós- és varázsló-nők 206

XVI. Sz. Helyek. Oltárok.

Bálványok. Jelvek.

Istentiszteleti helyek. fák, falvák, ligetek, sz. és királyerdők, hegyek ormai: Áldomás feje, Tűzhalom, Ór- és Sírhalom, Kádár halma, Öthalom, Forgóhalom st. Bondavár, Feltűz, Pogány-, Bálványos- és Tündérvárak. Keve háza. Vár, egyház, csarnok, udvar, terem. — Oltárok, oltárkő, menedékkő. — Bálvány, báva, balita, helynevek, emlékek. bálványkő, babakő. — Jelvek: kard,

L.

nyil, zászló, bárd, buzogány. jelvek használata. számok 248

L.

XVII. Istentisztelet. Áldozat. Ünnepek. Szertartások.

Ima, imádás, kérés, könyörgés, esdek-lés, kiáltás, igézés, olvasás. Ének. Áldozat, áldomás, áldás. emberáldozat, gyermekáldozat. állat-, növény-áldozatok. áldomás, áldozati szertartások. bélnézés. libatio, véráldomás. áldozó edények. székely áldozópohár. kürt, vatalé, kaponya. Szertartások, zene, igrec, hegedű st. táncok. hódolat, tisztelet. gerjedet. hajvágás, pilis. Ünnepek. hét-napok. Keddasszony. Vasárnap. Születés, csök st. Házasság. Eskü . . . 283

XVIII. Temetés.

Halotti szertartások, gyász. hajvágás, testsebzés, kiterítés, sirató. követő, bucsúztató. körülhordás, halotti áldozatok, engesztelés, torlás, emberek s állatok leöletése a síron. temetési szokások, lövitetés, bajvívás, lovagi-, temetési-játékok, tor, haláltánc, dusenikok, torlók. Földbe temetés, elégetés, tűzrakás, máglya, perzselés. Sír, halom, ravatal. koporsó. verem 314

Adalékok 339

Névjegyzék 363